

19.1 Primitief welijzer maken

Het product, waarbij het ijzer niet vloeibaar werd, maar uit een deegachtige massa komt, heet **welijzer** (📖 of getrokken ijzer).

Je laadt de oven van boven afwisselend met lagen houtskool en oer. Als hij brandt vul je elke tien minuten bij met ca. 6 liter houtskool en 2 liter oer, dat is elk ca. 1,5 kilo.

Op 10 cm boven de grond wordt er met blaasbalgen (📖 langs 2 kanten (bij voorkeur voorverwarmde) lucht ingeblazen. De massa zakt langzaam. Onder bij de blaasgaten is de temperatuur 1.350°C, dit is lager dan het smeltpunt van ijzer. Hierdoor neemt het ijzer ook bijna geen koolstof op.

Als je er na 12 uur zo 100 kilo oer en houtskool in hebt gedaan is de kluit tot boven de blaasgaten uitgegroeid. Er kan geen lucht meer door de oven en het proces stopt. De brokkelige klomp ijzer die in de oven ontstaat, wordt nèt niet vloeibaar. De wolf (📖 een spons van gietijzer en slakken) weegt dan zo'n 30 kilo.

De Romeinen noemen hem: Lupus. (Duits: Luppe, Frans: La loupe de fêr, Engels: Iron Bloom.)

Wat vloeibaar werd zijn zand en leem die als lava (📖 slak) onder uit de oven lopen.

Een klomp ruwe wolf kan je met een voorhamer stukslaan. Dof grijs metaal is ijzer of staal met een laag koolstofgehalte. Glanzend zilverachtig metaal is koolstofstaal.

De pasgeboren Wolf wordt eruit getrokken als hij nog heet is en krijgt dadelijk zijn eerste klappen.

De kunst is om uit deze koek van ijzerdeeltjes en slak dit laatste eruit te smeden en tegelijk de ijzerdeeltjes aan elkaar te wellen. Eerst sla je er nog alleen maar wat gebakken lucht uit. Hij moet nog tientallen keren opnieuw verhit en geslagen worden voordat hij op een baar begint te lijken. Door te hameren verdwijnen onzuiverheden en verandert de massa geleidelijk in smeedijzer.

(De IJzertijd liep ongeveer van -1.200 tot +300. Experimentele archeologie bevestigt dat er honderden manieren zijn om deze productie te doen mislukken.

In feite, met hun mogelijkheden, hebben onze voorouders (na ervaring met koper, ..) een verbazingwekkende technisch hoogstaande prestatie geleverd.)

♪ 'Zo blij?' 'Ja, ik heb vandaag voor mijn vrouw een witte papegaai kunnen krijgen!'
'Dat is een goede ruil!'

Slangen(kop)vliender, zo wordt de nachttieve atlasvliender (*Attacus atlas*, familie nachtpauwogen, Saturniidae) ook wel genoemd omdat de vorm en vooral de print van de uitstekende vleugeltoppen sterk gelijken op een serpentenkop. Met zijn 25-30 cm spanwijdte is het een van de grootste vlinders ter wereld, qua vleugeloppervlakte (400 cm²) de allergrootste. In Taiwan waar de vliender van nature voorkomt zou de zijden cocon wel als handtas(je? 10cm?) gebruikt volgens enkel bronnen.

♪ Al 10 jaar vrij ik alleen met mijn grote liefde!. Mooi! Ja, tot mijn man er achter komt!